Lietas Nr. C17096814
Lietas arhīva Nr. CA-3219-14/26

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2014.gada 16.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesneses Žanete Žimante, Gunta Ozoliņa un Silvija Sēbriņa,
Rīgā, Brīvības bulvārī 34, rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. C/ maza apmēra prasībā pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Jūrmalas pilsētas tiesas 2014.gada 6.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa.

2014.gada 15.aprīlī /pers. C/ (turpmāk - Prasītāja) Jūrmalas pilsētas tiesā cēla maza apmēra prasību pret /pers. D/ (turpmāk - Atbildētājs) par uzturlīdzekļu piedziņu, lūdzot tiesu piedzīt no Atbildētāja par labu Prasītājai pušu bērna uzturam ik mēnesi 120 *euro*, bet ne mazāk par valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam, sākot no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas līdz bērna pilngadībai.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2013.gada 7.augustā ir dzimis pušu dēls /pers. E/ (turpmāk- Bērns). Pirms Bērna dzimšanas Atbildētājs pārtrauca pušu attiecības, un kopš Bērna piedzimšanas Atbildētājs interesi par Bērnu neizrāda. Puses iepriekš vienojušās par Atbildētāja pienākumu maksāt līdzekļus Bērna uzturam, tomēr šo pienākumu Atbildētājs pilda neregulāri.

Prasītājas vienīgie ienākumi ir maternitātes pabalsts 184 *euro* apmērā, viņa kopā ar Bērnu dzīvo vienistabas dzīvoklī, par komunālajiem pakalpojumiem uz dzīvokļa īri ik mēnesi vidēji maksājami 90 *euro,* Bērna uzturam ik mēnesi Prasītāja no saviem ienākumiem novirza vismaz 70 *euro*, neskaitot, ka nepieciešams iegādāties arī autiņbiksītes, higiēnas preces, sezonas apģērbu un apavus. Vecvecāki Bērna uzturēšanā neiesaistās, savukārt, Atbildētājs strādā algotu darbu un var sniegt uzturlīdzekļus Bērna uzturam.

Prasība pamatota uz Civillikuma 177. un 179.pantu.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumus par prasību tiesā nav iesniedzis.

2014.gada 6.augustā Jūrmalas pilsētas tiesa nosprieda prasību apmierināt daļēji- piedzīt no Atbildētāja Prasītājas labā līdzekļus Bērna uzturam ik mēnesi 80 *euro*, taču ne mazāk kā 25 % no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas, bet no 2020.gada 8.augusta - ne mazāk kā 30 % no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas; noteica, ka uzturlīdzekļi piedzenami no 2014.gada 15.aprīļa līdz bērna pilngadībai; noraidīja prasību daļā par līdzekļu piedziņu 40 *euro* apmērā ik mēnesi.

Tiesa konstatēja, ka puses ir Bērna vecāki, Atbildētājs ir bērna tēvs. Bērns dzīvo kopā ar māti- Prasītāju. Atsaucoties uz Civillikuma 178.panta otro daļu un 179.panta pirmo daļu, Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bērna tiesībām 27.panta otrās daļu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmo daļu, tiesa atzina, ka Bērnam nepieciešams saņemt no tēva regulāru finansiālu atbalstu ikdienas uzturam.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu un 10.pantu, tiesa norādīja uz pierādīšanas pienākumu un tiesību realizēšanu sacīkstes formā. Pārbaudījusi pierādījumus par Prasītājas mantisko stāvokli, tiesa konstatēja, ka par laiku no 2013.gada 24.septembra līdz 2014.gada 6.augustam viņai piešķirts vecāku pabalsts LVL 4,9565 (jeb 7,0525 *euro*) apmērā dienā. Savukārt, pierādījumus par Atbildētāja mantisko stāvokli tiesa nekonstatēja, norādot, ka Prasītāja tos nav iesniegusi un nav pieteikusi lūgumu par šādu pierādījumu izprasīšanu no attiecīgām iestādēm. Bez tam tiesa norādīja, ka Prasītāja nav iesniegusi precīzu Bērna uzturam mēnesī nepieciešamo līdzekļu aprēķinu.

Atsaucoties uz Civillikuma 179.panta piektajā daļā noteikto bērna vecāku pienākumu neatkarīgi no mantas stāvokļa nodrošināt bērna uzturam līdzekļus valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā, norādot, ka Prasītāja nav iesniegusi pierādījumus, kas apstiprina prasības pieteikumā norādīto bērnu uzturēšanai nepieciešamo līdzekļu apmēru un pierādījumus par Atbildētāja mantisko stāvokli, tiesa secināja, ka no Atbildētāja Bērna uzturam piedzenami līdzekļi, kas atbilst Ministru kabineta noteiktajam minimālajam uzturlīdzekļu apmēram- 80 *euro* ik mēnesi, bet ne mazāk kā 25 % no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, līdz brīdim, kad bērns sasniedz 7 gadu vecumu, pēc kā maksājami uzturlīdzekļi, kas nav mazāki par 30 % no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas. Ievērojot, ka Atbildētājs Bērna uzturam līdzekļus sniedz neregulāri, tiesa noteica, ka uzturlīdzekļi piedzenami no 2014.gada 15.aprīļa, kad tiesā celta prasība, līdz brīdim, kad Bērns sasniedz pilngadību.

2014.gada 25.augustā par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza Prasītāja, apelācijas instances tiesai lūdzot prasību apmierināt pilnībā.

Apelātore norāda, ka tiesa, pārāk skrupulozi piemērojot Civilprocesa likuma normas, piedzinusi mazākus uzturlīdzekļus, nekā Bērna tēvs- Atbildētājs, pēdējos mēnešus maksājis labprātīgi. Tiesa, norādot uz Civilprocesa likumā noteiktu prasītāja pienākumu, bez ievērības atstājusi apstākli, ka Atbildētājs ignorējis tiesas noteiktu pienākumu sniegt paskaidrojumu. Pušu starpā pastāv vienošanās, ka Atbildētājs maksās Bērna uzturam ik mēnesi 120 *euro*, taču Atbildētājs šo vienošanos pilda neregulāri, kas bijis par iemeslu prasības celšanai tiesā, lai panāktu regulārus Bērna uzturlīdzekļu maksājumus un spētu plānot izdevumus.

Atbildētājs rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību nav sniedzis.

Motīvu daļa.

Civillietu tiesu kolēģija, izvērtējusi Prasītājas paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, apelācijas sūdzības motīvus, secina, ka prasība ir apmierināma.

Vadoties no Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas, Civillietu tiesu kolēģija par pierādītiem atzīst šādus pirmās instances tiesas konstatētos un apelācijas sūdzībā neapstrīdētos faktus: Bērns, par kura uzturlīdzekļu piedziņu celta prasība, dzimis 2013.gada 7.augustā; Bērna vecāki ir Prasītāja un Atbildētājs; Bērns dzīvo kopā ar Prasītāju, kuras vienīgie ienākumi ir vecāku pabalsts 7,0525 *euro* dienā.

Iepriekš norādītajiem konstatētajiem faktiem, Civillikuma 179.panta pirmajai un otrajai daļai atbilstošs ir pirmās instances tiesas atzinums, ka Bērna uzturēšanas pienākums gulstas uz abām pusēm, tai skaitā, Atbildētāju. Tomēr turpmāk norādītu apsvērumu dēļ Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pušu strīda izšķiršanai nepareizi piemērojusi materiālo tiesību normu- Civillikuma 179.panta piekto daļu, kā arī ignorējusi procesuālo tiesību normu- Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, kas ir novedis pie lietas nepareizas izspriešanas- uzturlīdzekļu Bērnam piedziņas no Atbildētāja valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā.

No prasības pieteikuma izriet, ka Prasītāja prasību pamatojusi ar faktu, ka no Atbildētāja prasītais uzturlīdzekļu apmērs- 120 *euro* mēnesī, kas pārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, ir samērīgs ar abu pušu mantas stāvokli, spējām uzturēt Bērnu un Bērna ikmēneša uztura nodrošināšanai nepieciešamajiem izdevumiem. Pirmās instances tiesa no Prasītājas iesniegtajiem pierādījumiem ir konstatējusi, ka Prasītājas vienīgie ienākumi ir vecāku valsts pabalsts 7,0525 *euro* dienā, kas ir 215,58 *euro* mēnesī (7,0525 *euro* x 30 dienas), proti, mazāks par valstī noteikto minimālo darba algu, kam piesaistīts valstī noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērs, taču nav vērtējusi to, vai Prasītājai ir iespējams gūt ienākumus lielākā apmērā.

No lietā esoša Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 26.09.2013. izziņas Nr.13/2133940 (lietas 12.lapa) redzams, ka vecāku pabalsts Prasītājai līdz 2014.gada 6.augustam piešķirts sakarā ar Bērna līdz 1 gada vecumam kopšanu. Tas nozīmē, ka šī izziņa, no kuras pirmās instances tiesa vadījusies Prasītājas ienākumu konstatēšanai, satur ziņas arī par to, ka Prasītājai pastāv objektīvi šķēršļi ienākumu gūšanai no algota darba sakarā ar zīdaiņa kopšanas pienākumu. Civillikuma 179.panta piektās daļas izpratnē tas nozīmē to, ka pastāv likumā noteikts pamats Prasītājas Bērna uzturēšanas pienākuma aprobežošanai ar valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, ko likumdevējs nav darījis atkarīgu no vecāka spējām un mantas stāvokļa. Citiem vārdiem, Civillietu tiesu konstatē, ka Prasītāja ir pierādījusi savu objektīvu nespēju sniegt Bērnam uzturlīdzekļus lielākā apmērā, nekā valstī noteikts viena vecāka uzturlīdzekļu minimums.

Viena vecāka atsvabināšana no tādu uzturlīdzekļu sniegšanas pienākuma, kas pārsniedz valstī noteikto uzturlīdzekļu minimumu, pati par sevi nerada pamatu arī otra vecāka analogai atsvabināšanai, jo, atbilstoši Civillikuma 179.panta pirmajai daļai, nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, atsevišķi ir vērtējamas katra vecāka spējas un mantas stāvoklis.

Prasības pieteikumā Prasītāja ir norādījusi uz faktu, ka Atbildētājs ir darbspējīgs, gūst ienākumus no algota darba un līdz ar to pieprasītais uzturlīdzekļu apmērs- 120 *euro* mēnesī, ir samērīgs ar viņa fiziskajām un mantiskajām iespējām. Šāda apgalvojuma pierādīšanas pienākuma noteikšanu Prasītājai Civillietu tiesu kolēģija atzīst par nepamatotu, ņemot vērā to, ka Atbildētājs, būdams informēts par prasības pieteikumā norādītiem faktiem, kā arī tiesībām un pienākumu celt pret tiem iebildumus (apstrīdēt) rakstveida paskaidrojumos (lietas 14., 16.lapa), šādu tiesas aicinājumu ir ignorējis, kas, savukārt, atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta piektajai daļai, atsvabina Prasītāju no Atbildētāja spēju un pietiekamu ienākumu pierādīšanas pienākuma, jo minētā likuma norma paredz, ka pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse. Citiem vārdiem, Civilprocesa likuma 96.panta piektās daļas kontekstā, Atbildētāja iebildumu neesamība pret Prasītājas norādītajiem faktiem rada tiesai šķērsli Prasītājas norādītus faktus apšaubīt.

Ja piekristu pirmās instances tiesas atzinumam, ka bērna uzturlīdzekļu piedziņas lietās atbildētāju, kas nepilda bērna uzturēšanas pienākumu, noklusējums par savām spējām un mantas stāvokli jo īpaši uzliek pierādīšanas pienākumu pretējai pusei- personai, kas ikdienā uztur bērnu, veidotos situācija, ka aktīvajai pusei pretējās puses procesuālo un materiālo pienākumu neizpilde radītu papildus slogu, savukārt, negodprātīgajam- labvēlīgas sekas, kas nav pieļaujams, jo ir pretrunā ar Civilprocesa likuma 9., 10.pantā un 74.panta sestajā daļā noteiktajiem procesuālās līdztiesības, sacīkstes un godprātīguma principiem. Līdz ar to Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka iekams atbildētājs nav norādījis uz Civillikuma 179.panta piektajā daļā noteikta pamata esamību viņa pienākuma aprobežošanai ar valstī noteikto minimumu, tiesai nav pamata šo likuma normu attiecībā pret atbildētāju piemērot.

Kā iepriekš jau tika konstatēts, Bērna mātei- Prasītājai, pastāv objektīvi šķēršļi sniegt Bērnam uzturlīdzekļus, kas pārsniedz valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru, tai pat laikā, atbilstoši Civillikuma 179.panta piektajai daļai, Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumiem Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" un Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumiem Nr.665 "Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi", ņemot vērā Bērna vecumu, Prasītājas pienākums līdz Bērna 7 gadu vecumam ik mēnesi nodrošināt Bērna uzturam no savas puses 80 *euro*. Apmierinot prasību, Atbildētāja pienākums būtu sniegt Bērna uzturam ik mēnesi 120 *euro,* un tādējādi tiktu nodrošinātas Bērna tiesības uz uzturlīdzekļiem kopā 200 *euro* apmērā. Šādu uzturlīdzekļu summu atzīt par nesamērīgi lielu attiecībā pret Bērna tiesībām uz kvalitatīva ēdiena, apģērba, mājokļa, veselības aprūpes saņemšanu un izglītošanos atbilstoši vecumam, tiesai nav pamata, ievērojot, ka tas vien par 40 *euro* pārsniedz minimumu, ko nodrošināt ir vecāku pienākums pat tad, ja viņi ir trūcīgi un darbnespējīgi.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta otrā daļa paredz, ka visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses. Izskatāmās lietas kontekstā tas nozīmē to, ka Bērna tiesību uz uzturlīdzekļu saņemšanu no Atbildētāja 120 *euro* apmērā ierobežošana ir pieļaujama vien tad, ja ir iegūti pierādījumi objektīvu šķēršļu esamībai Atbildētājam šādas Bērna tiesības nodrošināt. Tā kā uz šādu šķēršļu esamību Atbildētājs tiesai ne vien nav norādījis, bet arī nav iesniedzis pierādījumus, kas par tādiem liecinātu, bet Prasītāja, atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta piektajai daļai, ir atsvabināma no pienākuma pierādīt Atbildētāja spēju un mantas stāvokļa samērīgumu ar pieprasīto uzturlīdzekļu apmēru, tiesai nav pamata Civillikuma 179.panta piektās daļas piemērošanai attiecībā uz Atbildētāju.

No apelācijas instances tiesai iesniegtā izraksts no Prasītājas konta (lietas 30.lapa) redzams, ka Atbildētājs laikā no 2014.gada 16.maija līdz 2014.gada 15.jūlijam Prasītājas kontā ik mēnesi ieskaitījis 120 *euro*, apliecina, ka prasības pieteikumā norādītie fakti (Atbildētāja spēja sniegt līdzekļus 120 *euro* apmērā ik mēnesi) atbilst patiesībai.

Ievērojot Civillikuma 179.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu uzturēt bērnu, to, ka, atbilstoši Civillikuma 177.panta pirmajai daļai bērna tiesības uz vecāku aizgādību saglabājas līdz pilngadības sasniegšanai, to, ka pušu strīds lietā konstatējams, sākot ar 2014.gada 15.aprīli, kad tiesā celta prasība, Civillietu tiesu kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas secinājumam, ka Atbildētāja pienākums sniegt Bērnam uzturlīdzekļus spriedumā nosakāms, sākot no 2014.gada 15.aprīļa līdz Bērna pilngadībai.

Ievērojot, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā par tiesas izdevumu piedziņu no Atbildētājas puses ir izpildīts (lietas 33.-34.lapa) un apelācijas sūdzībā nav apstrīdēts spriedums prasības apmierinātajā daļā, Civillietu tiesu kolēģija tiesas izdevumu apmēru, kas radušies lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā nepārvērtē.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu un 4.punktu, 35.panta pirmās daļas 3.punktu, 42.pantu, no

Atbildētāja par labu valstij piedzenama valsts nodeva 72 *euro* apmērā par apelācijas sūdzības iesniegšanu (40 *euro* (120 *euro* – 80 *euro*) x 12 mēneši x 15 %), kas nav samaksāta, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu Prasītāja no tās atbrīvota.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem, no Atbildētāja valsts labā piedzenami arī ar lietas izskatīšanu apelācijas instances tiesā saistītie nesamaksātie izdevumi. No lietā esošās Uzziņas lapas un Izziņas par ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem, secināms, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi apelācijas instances tiesā ir 2,78 *euro* (lietas 1., 36.lapa).

Sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu termiņš tiek noteikts, vadoties no Civilprocesa likuma 204.[1]panta - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža. Šajā termiņā valsts labā piedzīto tiesas izdevumu samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Rīgas apgabaltiesā.

Rezolutīvā daļa.

/pers. C/ maza apmēra prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus nepilngadīgā dēla /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturam ik mēnesi 120 *euro* (viens simts divdesmit *euro*), sākot ar 2014.gada 15.aprīli līdz bērna pilngadībai.

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 72 *euro* (septiņdesmit divus *euro*).

Piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,78 *euro* (divus *euro* un 78 centus).

Sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesas izdevumu piedziņu noteikt termiņu- 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Labprātīgi izpildot spriedumu šai daļā, norādītajā termiņā maksājumus apliecinošus dokumentus iesniegt Rīgas apgabaltiesā.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā- 2014.gada 16.oktobrī.

Tiesneses Ž.Žimante

G.Ozoliņa

S.Sēbriņa